

LEKCIJE O ZABORAVLJANJU

ANITA NAIR

Prevela
Tatjana Bižić

Laguna

Naslov originala

Anita Nair

LESSONS IN FORGETTING

Copyright © Anita Nair 2010

Translation copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

U sećanje na Pola Marša

*Kakva je zemlja ta Zemlja snova?
Šta su njena kopna, šta njena mora?*
Vilijam Blejk

Zašto joj se ovo događa? Sva ova blagodet, ovolika radost, sav život sledi njena htenja, pa onda ovaj savršeni septembarski dan...

I Mira opet okrenu lice ka nebu i osmehnu se. Sunce se pretapalo s najprečišćenijim mirisima, čije su gornje note pozivale na valcer. Jabuke. Jasmin. Orasi. Ruže. Mošus. Vino. Jedna jedina hrizantema. Pucanj zapušača. Nalivanje vina, u postojanom luku. Hladna čaša uz njen obraz.

U grčkim mitovima, koje Mira voli, ima jedna boginja koja bi mogla biti ona sama. Hera, žena Zeusa, boga nad bogovima, kraljica svemira.

To je ona, života puna Mira, stoji na putu vetru i pušta ga da igra igrice s njom. Nosi joj suknju od šifona, uzima pramen kose i prebacuje preko lica tako da joj pada u usta.

Negde u njoj skakuće devojčica. Jedan kljun ima ptica, jedan rep veverica, kažem dva, dve su ruke, oka dva, eca, peca, tri

repića u tri zeca, četiri roga puž ima, četir' točka na kolima, pet prstiju na rukama, po toliko na nogama, šest rogova u tri jarca, šest ušiju – tri magarca, u nedelji sedam dana, igraću se svakog dana, osam nogu u dva mačka, e pa dosta, sad je tačka!

Oseća kako ne može da prestane da se smeši. Tako je savršen septembarski dan da savršeniji niko poželeti ne bi mogao.

Pa, izgleda da i svi ostali ovde isto misle. Kraj bazena munjevito se skuplja sve više ljudi. Svi ti divni ljudi, misli Mira, izlaze iz svojih divnih domova, u tako divnoj odeći, da bi bili zajedno pored vode koja se ljuljuška u hotelskom bazenu pod plavim, preplavim nebom.

Ponovo gucne belo vino. Gorko joj je u ustima. Samo na tren. Onda prostruji kroz nju, ta hladna nagorkost, a čvorići se jedan po jedan samo rasprskavaju. Plink. Plink. Plink. Kako se koji čvorić rasprsne, tako Mira otkriva nov razlog da se smeši.

Preokret će oduševiti domaćine zakuske, vinare koji lansiraju novo vino. Šta bi više mogli poželeti? Ovi lepi ljudi poziraju oholo dignute glave, sa stopicama čaša među prstima, dok fotografi kaskaju od grupice do grupice i škljocaju, hvataju lepe trenutke.

Oni sebi nikad neće dopustiti da se osećaju besmisleno, kao ja ponekad, uzdahne Mira. To im je zaštitni znak, to duboko ukorenjeno uverenje: „Nema baš ničega što mene može povrediti.“ Giriju je mora biti vrlo drago što smo ovde s ovim otmenim Bangalorcima,* a biće mu još i draže ako se i naše slike pojave na udarnim stranama tabloida.

* Bangalor je glavni grad indijske države Karnatake, treći po veličini u Indiji i čuven po softverskoj industriji. (Prim. prev.)

* * *

Mira gleda visoku vitku ženu kako razgovara s dežmekastim muškarcem kome je kosa vezana u rep i žudi da bude ta žena, Afrodita koja se udostojila da se igra kockica s jarcem. Zna ona ko je on. Pan kraj bazena koji saleće svoju Eho. A lepo bi bilo da i nju neko saleće, pa makar i kozonogi Pan. Ali tu gde nimfe lutaju nema mesta za jednu uplesnjivljenu, sredovečnu Heru.

I predobro su nju mazila protekla godišnja doba, svako želeći da joj prinese svoje žrtve livenice, svako htejući da je ispuni svojom dobrotom; moraće, ona, Mira-Hera, zemna boginja, udata za čoveka visoko kotiranog na korporacijskoj lestvici, da se zadovolji ljuljuškanjem na vodenim jastucima. Neugledna, neupadljivo ugojena, naginjala je već nenegovanosti.

Nimfa čupne Pana za uho, zabaci glavu i nasmeje se. Mira gleda njeno izvijeno grlo i nesvesno dodiruje sopstveni podbradak. Kad li joj se samo stvorio ovaj podvaljak, a ona nije ni primetila?

Zlatne alke u devojčini ušima bleskaju na suncu. Na njoj su duboko izrezana bluza i tričetvrt pantalone. Mira gleda nje-nu glatku sjajnu kožu, zategnute mišice, i podiže oči ka nebu: „Molim ti se, samo mi daj ovakve mišice i neću tražiti ništa više!“

Ako ne bude nešto ubrzo preduzela, ona će sama uskoro imati kožnate opne kao šišmiš. Potiskujući uzdah Mira ponovo gucne vino. Plop. Breme se podiže, još jedan čvorić briga razmrsuje. Sutra će zakazati sebi fitness, a dotle, plop, plop, plop.

Vrana gače. Nakrivila je glavicu, sjajnim okruglim očicama zagleda svet pored bazena. Mira joj se osmehuje. Šta li ta vrana vidi? Slonove do kolena zaglibljene u mulju, a pri tom ipak ne

trpe da im se iko meša? Leoparde koji vrebaju, gladne hijene koje čekaju. Podbule hipopotame i gazele na pojilu? Uzno-site žirafe, fanatične zebre, zdepaste bradavičave svinje. Jato skliskih riba. Žute leptire kupusare, koje podjednako privlači cveće i životinjski urin. A sve vreme gusti ćilim lešinara pomno motri, u pripravnosti su da priskoče. Životinjska planeta. Mira se smejuji.

Oko kamere je gleda. Mira sklanja pogled, pripitomljujući svoje smejuljenje u smeran smešak. Neprikladno bi bilo da bude viđena s usnama podrugljivo iskrivljenim, to bi odalo njene potajne misli.

Mira gricka punjenu korpicu. Ja ne bih stavila ovoliko mirođije, misli. Jede joj se još prženih lignji. Njih su napravili kako treba. U većini restorana budu gumaste, ali ovde su izvrsne. Belog luka tek koliko da se oseti, pržene u maslinovom ulju.

Ugledala je konobara s lignjama na suprotnoj strani popločanog prostora oko bazena i ustala s dvoseda od pletene trske. „Vratiću se začas, Nihile. Možeš da me sačekaš?“, dodaje, pomalo nesigurno.

Nije htela da i on bude ovde. „Biće mu dosadno, Giri. Šta će, za ime boga, jedan trinaestogodišnjak na promociji vina?“

Giri je ostao uporan. „Nije to nikakav koktel, nego rani nedeljni ručak. Ubeđen sam da će biti i drugih klinaca. Verovatno i neko iz njegovog razreda. Osim toga, vreme je da vidi malo kako stvarni svet živi.“

Tako je zborio Zevs listajući nedeljnu štampu. Zevs, čijim se zapovestima i nebesnici povinuju, ne trpi da mu se u njegove odluke iko meša. On zakone tvori. Mira-Hera – ona sluša.

Inače bi on zavitlao tu opaku munju mrzovolje. Tih, ćutljiv, ali kretao bi se kroz sobe onim ostrim odlučnim korakom koji je njoj uterivao gori strah nego što bi ikakve zajedljive reči mogle.

„Prepodnevni ručak uz bazen i stvaran svet? Mora da se šališ“, htela je da se pobuni, ali je strahovala da će pokvariti ionako nesigurno primirje među njima.

Činilo joj se da ovih poslednjih meseci ništa i nisu radili nego se svadali. Stišanim glasom, da niko drugi u kući ne bi znao da ratuju. Optuživanje besnim šapatom, odbrane nemim, studenim gnevom. Uskiptele emocije prebrisane pribranim držanjem. Zato je dakle oćutala i primorala Nihila, pribegavši konačno i podmićivanju, da pođe s njima.

Dotakla mu je lakat, pošto joj nije odgovorio.

„Šta je?“, pita on vadeći slušalice ajpoda.

„Moram malo da prođem okolo, zađem među ljude. Je l' bi jeo nešto? Da ti donesem punjenih korpica, parče kiša, pržene lignje?“

„Bljak! Je l' imaju picu?“

„Mislim da ne“, odmahnu Mira glavom.

„Onda neću ništa.“ I na to opet gurnu slušalice u uši i otvori knjigu.

Mira se namršti. Ovo dete ili jede nezdravu hranu ili gladuje. Šta da radi s njim? I Hera je imala sina, Pitona. Šta li je ono uradila s njim?

Ponovo je otpila vina. Plink.

Osetivši opojan miris prženog mesa osvrnula se oko sebe. Toliko je mnogo bogova i boginja, a svi su oni ovde. Ljudi koji su joj poznati iz društvenih rubrika po novinama. Ljudi koje poznaje.

I neki koje ne poznaje. Čak i jedan maharadža, sa svitom i telohraniteljima. Prstenje s dragim kamenjem svetluca mu na suncu dok uzima jedan za drugim posoljen indijski orah iz činijice koju jedan momak iz pratnje pridržava ispred njega. Na kraju će se svi oni međusobno susresti i odigrati najpovršniju, epidermalnu igru emocija. Takva je suština ovakvih prigoda. Provlačiš se između njih s pićem u jednoj ruci i širokim smeškom na licu, pružaš ruku, cmokćeš obraze, a konobari ti nadevaju etikete, majci koja nosa tanjir s posluženjem ne bi li namamila neposlušnog sina razmetnog.

Uzged, a gde je njen Zevs? Girija nije ni videla još otkad su došli. Mira ponovo pomišlja na Heru. Baš neobično kako su im životne putanje gotovo iste. I ona je kao Hera prigrlila na grudi štrokavo kukavičje ptiče. Jelo je i pilo do mile volje gnezdeći se u toplini njene ljubavi, a sad hoće da joj preotme dom. Šta da radi? Da bude Hera koja se domislila šta to Zevs prerušen u to kukavče hoće od nje ili da dozvoli da se njome manipuliše, kao neka bezazlena mati vrana s kukavičjim ptičtom u svom gnezdu? Odjednom ju je zbolela glava. Nije moguće da se već napila!

Gde je Giri? Učini joj se da je začas videla tirkiznu košulju. Njegov smeh dopire iz jednog muškog društvanceta. Mira se osmehnu. Vetrovi su Herini, ali dok se Zevs ne osmehne, ona ne može da nadme lađama jedra niti da oveje kukolj s polja. Kakve koristi Heri od vetrova? Supruge su svuda iste. Kad je Giri nasmejan, i ona je. Zaljubljena žena. Mira-Hera.

Polazi prema njemu, pa zastaje. Namešta rubinske naušnice u ušima, prstima začesljava kosu, okleva. Da priđe pravo njemu ili da se umeša u društvo?

Giri ne voli kad se ona stalno kači za njega. „Mogli smo onda i da ostanemo kod kuće“, kazao joj je jednom. „Što bismo uopšte izlazili ako se ne družimo, ne upoznajemo nove ljude? Kreći se, Miro, kreći se. Časkaj. Predstavi se sama ako niko neće da te predstavi. Pokaži im svoj čuveni šarm!“

Ni tad nije ni zucnula. Nije znala je li ta poslednja rečenica bila kompliment ili joj je bacio udicu.

Sve češće joj se dešavalo da ne zna s njim na čemu je.

Prišla je roštilju da uzme nešto za Nihila. Zna tačno čemu on neće moći da odoli.

„Hej, Miro“, dahnu joj neko na uho i ona se naglo okrenu. Akram Kan je modni fotograf koga Mira prilično dobro poznaje, a beskrajno mnogo joj se dopada. Pomogla mu je da napravi stajling za jednu fotografiju, nekad davno. Osmehuje mu se i cmokće vazduh na tri centimetra od jednog, pa od drugog njegovog obraza, onda čeka da i on uradi isto. Bogovi i boginje često odstupaju od svojih rituala. „Kako si?“, pita ga. „Odlično! A ti? Kako napreduje knjiga?“

Prilazi im sićušna ženica s njuškom aspide. „Čujem da je ta knjiga postala nezaobilazna lektira za svaku ženu udatu za nekoga na važnom položaju u velikim korporacijama“, kaže ta pacovčica umesto pozdrava.

„Zdravo, Lata“, pozdravlja je Mira, a najradije bi je videla na mestu mrtvu. Kraljica Lat. Pacovčica nijedna. Mira se sva nakoštrešila. Kakav je samo snishodljiv prikaz ta glodarka napisala. Nazvala je Miru Madhurom Džafri* korporacijskih upravnih odbora. I evo nje sad opet da joj pametuje!

* Indijska glumica, autorka tridesetak kuvara preko kojih je Zapad upoznao razne indijske tradicionalne kuhinje. (Prim. prev.)

Mira se osmehuje onako kao što to radi kad je uzrujana. Neuhvatljiv, treperav osmejak iz koga ništa ne može da se pročita sem najdobročudnije ljupkosti. Pogrešno shvativši Latinu prikrivenu uvredu kao veliku pohvalu Akram se sav ozario. „Pa to su sjajne vesti, Mira.“

Molim te ne idi, moli ga ona nemo jer izgleda kao da će Akram preći do nekog drugog društva.

Šta da joj kažem kad u stvari živo želim da joj rascopam glavu i ovu mišju njuščicu tučanim tiganjem. Još jedan gutljaj vina. Plop.

Zapravo nema veze. Miševi ostaju miševi. A gospođica Mišica-usedelica? Skoro da crkneš od smeha njenim potajničkim, ljigavim pokušajima da ti naškodi. Pa, ona prosto radi svoj posao. A Miri se čini, njoj, Girijevoj ženi, kraljici svog sveta, majci dvoje dece, autorki kuvarâ, pokroviteljki drugih žena čiji su muževi na rukovodećim položajima u velikim firmama, prijateljici slavni i bogatih, čini joj se da ona koja ima sve može priuštiti sebi da prašta. Ova pacovčica nema ništa drugo sem tu i tamo poneki prikaz knjige. Mira dakle može da dozvoli sebi da bude velikodušna. Obasjava je širokim osmehom. „Nameravala sam da te pozovem i zahvalim za prikaz. Tako si...“ Mira traži reč. „...tako si se znalački pozabavila temom. Ne može svako da razume kako je to biti žena nekoga na položaju u velikoj firmi.“

„Zdravo, mila moja“, zaprede joj neko na uho, a kad se okrene, oči joj sinu osmehom. Čarli Fernandez je čvrsto hvata za ramena i odlučno ljubi u oba obraza. Mira se ne trudi da prikrije zadovoljstvo.

„Kako je moja omiljena autorka kuvara?“, kaže Čarli glasno, tako da ga svi oko njih čuju. „Isprobao sam onaj recept za račiće na tajlandski način. Besprekoran je. Koji mu je kreten našao nekakvu zamerku?“

Mira vidi nesigurnost kako potitrava pacovčici u očima. Sitnim okicama sićušne pacovčice. Da ima brkove, sad bi joj se trzali. Kraljica Lat ne izgleda više toliko kraljevski. Opšte-uvreženo mišljenje drži Čarlija za prvosveštenika kulinartva. Njegovom se ukusu nema šta zameriti. A tajlandski kari s račićima doživeo je velike kritike u pacovčicinom prikazu. Nešto tamo s kokosovim mlekom, kako je zamorno kad ga čovek sam pravi itd., itd. Posebno kad žene imaju toliko muka s aljkavom kućnom poslugom.

Zar ta žena nikad nije čula za kokosovo mleko u tetrapaku? Odsečeš čošak makazama i sipaš. A postoji i kokosovo mleko u prahu, koji se izmeša kašikom u vodi, a ko nema kašiku, poslužice i prst. Zar i najnapaćenija kuvarica ne može toliko da postigne? Mira se sva pušila od besa dok je čitala prikaz, a sad kad je videla pacovčicu u škripcu, davala je sve od sebe da se ne vidi kako likuje. Preoblikovala je to likovanje u glas pun samopouzdanja kad je prstom pozvala konobara.

„Hoćete li ovo da odnesete onom dečku koji sedi tamo?“, kazala je gurnuvši mu tanjir s roštiljem u ruke i pokazujući Nihila. „I da, dajte mu čašu koka-kole.“

„Još vina, gospođo?“ Drugi kelner našao joj se uz lakat.

„Ne bi trebalo. Ovo mi je druga čaša, a još nije ni podne“, snebivala se Mira.

„Samo napred, ti si velika curica“, podstače je Čarli. A onda promrmlja: „Ma vidi ko nam to ulazi na vrata.“

Mira vide gde plesnim korakom dolazi vrlo poznata plesačica i domaćica društvenih zbivanja.

„Kakva mustra! Ta se jedno vreme pojavljivala na tolikim otvaranjima, presećala tolike satenske trake, da ju je Dipak u jednoj kolumni nazvao Edvard Makazoruki.* Od tada više ne govori s njim.“

* Glavni lik iz istoimenog filma Tima Bartona, s Džonijem Depom u glavnoj ulozi. (Prim. prev.)

Mira se zakikota.

Odjednom je shvatila da se divno zabavlja. Ovde su svi njeni prijatelji. Ovo je život koji je toliko želela. Mira sasvim izvesno zna da ne bi volela da bude nigde drugo.

Protiče popodne. Mira više ne broji iskapljene čaše. Sedi uz bazen i brčka noge. Oko jednog članka ima lančić. Drugi nosi njena kćerka. Njena odrasla kći, koja živi samostalno u drugom gradu...

Šta bi rekao ako bih mu kazala da imam kćerku od devetnaest godina? Visoku devojkicu sivozelenih očiju i s kožom kao porcelan, studentkinju na Indijskom tehnološkom institutu. Mira gleda zgodnog glumca u usponu koji sedi uz nju, zamočivši takođe noge u bazen. Zadigao je pantalone taman da Mira vidi kako su mu noge dlakave. *Mia macho. Mia maxima macho...*

Gledaš li ovamo, Zevse? Mira se obazire preko ramena. Vidiš li ti ovog Adonisa, grlo mu je dorski stub, a pod njim jamica kao vrelo vode. Gde se skakavci goste mogu i ja, Giri, mogu i ja.

Mira se medeno smeška glumcu, iako on priča najnedotupavnije gluposti; između ostalog, o tome kako želi podove sa šarom šahovskog polja i da napiše knjigu o svom detinjstvu u malom mestu. Zašto svi živi hoće da napišu knjigu o svom detinjstvu u provincijskim gradićima, pita se Mira potiskujući zevanje. Duge vožnje biciklom, ljuštenje kore s mangovih stabala, kriket i sve tako nešto blagotvorno po zdravlje – a što ne o smucanju velegradskim uličicama, davljenju mačaka i razbijanju stakala na automobilima?

Tu i tamo Mira bi ga uvrebala kako joj pogleduje u članke na nogama ili mu osetila pogled na svojim usnama. Kad je pružio ruku i dotakao joj vrh nosa, upitala se da li bi trebalo nešto da kaže. Zna da će ga kad se budu vratili kući Giri optužiti: „Hoće samo da te povali. Ti takvi momci imaju samo jedno u glavi. Znam ja. Znam kako muškarci misle!“

Mira odbacuje te misli i trudi se da izgleda kao da je sve što joj glumac priča nešto najinteresantnije što je ikad u životu čula.

„Vi ste tako...“, kaže glumac.

„Šarmantna? Seksi?“, zasmije se Mira.

„Hteo sam da kažem da je tako lako razgovarati s vama. Da osećam veliku bliskost. Ali da, jeste i šarmantni i seksi!“, šapuće joj promuklo.

Mora biti da mu je neko rekao kako mu glas kad ga priguši dobija seksi boju. Kakav tikvan! Trebalo bi da zavežem i da ga ne ohrabrujem. Pijana sam, misli Mira i pogledom traga za Girijem. Gde li je on? Ide joj se kući, da prilagne.

Tog časa priđe joj Nihil. „Mama, ne mogu da nađem tatu!“

„Tu je on negde.“

„Nije. Gledao sam i u toaletu. I na parkingu. Kola mu nisu tamo.“

Mira naglo ustade. Gurnula je tanjir i čašu glumcu u ruke i okrenula se na sve strane. „Sigurno je tu negde“, ponavlja polazeći ka prostoru sa stolicama.

„Tražiš Girija?“, obrati joj se Čarli kad je naišla pored bara.

„Da, jesi li ga video, Čarli?“ Nastoji da joj se zabrinutost ne čuje u glasu. Opaža kako kraljica Lat sva svetluca od onoga što počinje da nagađa.

„Izašao je taman kad sam ja dolazio. Pre oko dva sata, Mira.“

Tada je osetila da je njen savršeni septembarski dan s plavim nebom bremenit nekakvim sivilom.

Došlo joj je da zajauče, ali se savlađuje i na brzinu izmisli: „Baš sam šašava. Mora da mu je let ranije...“

Mira se prekida u reči i vidi znalačke poglede oko sebe.

Moj Giri nije Zevs. Ne šara on naokolo s nimfama, pa ni s boginjama. Sklon je ispadima besa; ambiciozan je; ali je nepri-kosnoveno pouzdan.

Mira ponovo čuje u glavi onaj kudilački glas: Mora biti da je i Hera tačno to mislila kad god joj Zevs nestane iz vida!

Vidik mrkne, čelična senka navlači se na plavo popodneвно nebo. Nema ni traga onim tegobnim sparinama što pret-hode kišama u junu, potmula grmljavina tutnji iz dubina tmastih oblaka. Krajničkom oka Džek gleda ženu kako drhturi i uvija se u šal. Džek se mršti. Nije tako hladno u njegovim malim kolima, običnoj konzervi zapravo. Pogleda na sat. Prošlo je pola tri. „Stiže nam monsun...“, kaže da razbije neprijatnu tišinu.

I žena i dečak ćute. Neprijatno mu je zbog njihovog ćuta-nja. Da ima radio u ovim vražjim kolima, rado bi ga uključio, samo da nekako razveje to raspoloženje kao da je neko sahra-njen. Ubleдела lica ista su im kao lišće drveća kraj koga upravo prolaze, nekakva pepeljasta boja kao da se preliva na njih sa smrknutog neba.

Džek čeka da jedno od njih progovori, pa kad se to ne desi, on nastavlja.

„Volim kišu. Mislim da mi je to najviše nedostajalo kad sam bio daleko odavde, taj mokri zemljasti miris posle prve kiše. Čudno kako nam te sitnice nedostaju više od mnogo važnijih

stvari. Jesam li vam pomenuo da sam živeo u Americi, a onda su me vratili u Bangalor... Ili ga vi zovete Bengaluru?"

„Niko gotovo ne kaže tako“, odmahnu Mira glavom, „osim na aerodromima i železničkim stanicama kad najavljuju polaske. I možda političara. Meni će uvek biti Bangalor.“

„Kao što će Čenaj meni uvek biti Madras.“

U automobilu se odjednom prolomi vrisak. Džek nagazi kočnicu.

„Neko te zove! Neko te zove!“, cikne piskav glasić.

Dečko izvlači telefon iz jednog od mnogih džepova na sebi i isključuje ga. „Izvinite“, promrmlja. Onda mu se usta razvlače od uva do uva jer ne može da obuzda zadovoljstvo zbog šoka koji je izazvao zvuk njegovog mobilnog.

Džek pokuša da mu se u odgovor osmehne podjednako đavolasto, ali srce mu jako tuče. Ovaj mali je kreten, misli.

Žena izgleda kao da će briznuti u plač. „Nihile“, kori ga oštrim šapatom, „zar ti nisam rekla da promeniš taj zvuk?“

„Izvini“, kaže dečko. „Hteo sam. Ali sam zaboravio.“

„U redu je“, kaže Džek. „Mada moram priznati da sam se bio usr...“ Ugrize se za jezik i brzo popravlja. „...smrzô sam se od straha.“

U retrovizoru gleda ženu i dečaka.

Na onu klopnu pored bazena otišao je iz čistog hira. Manje-više nikog tamo nije poznavao, ali Šila, direktorka agencije za odnose s javnošću koja je sve to i organizovala, bila mu je prijateljica već odavno i bila je vrlo ubedljiva. „Ti si mi potreban. Potrebna su mi nova lica na fotkama. Postaje već smešno... promocija vina, promocija knjige, iste face svuda i uvek. Verodostojnost

se već dovodi u pitanje, pa ćeš ti biti taj koji će joj doprineti, Kiča. Novo lice. Volim kako ti te prosede slepoočnice idu uz umetničku neobrijanost. Pa onda te tvoje narukvice, mali dijamant u uhu, cigara, kul lik skroz-naskroz! Profesor Džek iz Amerike na gostovanju kod nas i tako dalje, i tako dalje! Osim toga, kako ćeš inače upoznati ljude u gradu? Ma dođi samo na satak ako ne više.“

Odmahivao je glavom smejući se. Kul lik, ma nemoj! Ne bi se ona ustezala da mu kaže bilo šta samo da ga dovuče na tu svoju promociju vina. Nije se mnogo mučio oko toga šta će obući, važnije mu je bilo da mu bude udobno nego da izgleda elegantno. Visok kakav je bio, dvesta pet neobuven, mogao je da zahvali širokim ramenima što izgleda kao da je u boljoj formi nego što je zaista bio. Pred ogledalom bi često s uzdahom štipnuo omlohavelo meso oko struka. Počinjem da se debljam, govorio je sebi naginjući ogledalo tamo i ovamo, svestan da ne može ništa protiv toga, ali i nekako ravnodušan.

Nije mu smetalo što stari i nije tražio nikakve naročite načine da prikrije danak koji su godine uzimale. Niti je bojio kosu da prikrije sede, niti je češljao tako da sakrije ćelavljenje. Nije držao dijete, nije išao u teretanu, samo je ponekad, kad bi ga spopao nemir, odlazio na trčanje ili plivanje, i to je bilo sve. Zato se i čudio što je privlačan ženama. U svojoj glavi još je bio protegljasti nezgrapni klinac koji ne zna šta bi s rukama i nogama. Vremenom je naučio da prihvata žensku pažnju a da tome ne pridaje previše značaja. Nije je posebno tražio, ali je nije ni prenebregavao kad bi mu bila ukazana.

Šila ga je znala još iz onog doba kad je bio Kiča, i tako ga je i zvala, a ne Džek kao svi ostali. Njemu bi se nešto dešavalo kad čuje da ga zovu tim imenom iz detinjstva. Mora biti da ona oseća koliko sam gladan drugarstva, mislio je. Ma ne, i to je preblaga reč. Život mu je zapao u kolotečinu koja mu nije

dozvoljava da predugo ostaje na jednom mestu, ali eto, zatekao se ukotvljen u Bangaloru poslednjih sedam meseci i nije se moglo reći kada će biti ponovo slobodan da pođe na put.

Ponovo se osmehnuo zbog onoga kako ga je Šila opisala i nagnuo se da joj pripali cigaretu.

A onda je zbilja došao, popio nekoliko čaša vina, držao se mimo okupljenih grupica i mimo svih prepirki i pitao se da li bi sad mogao da ode a da ne uvredi Šilu, kad ga ona zamoli da poveze jednu ženu sa sinom – „Ako ti nije teško, nije, je li? Žive u istom kraju grada kao i ti. Muž joj je iznenada morao nekud da ode i ostali su bez prevoza.“

I eto otkud njih dvoje u njegovom autu. Žena valjda piše nekakve kuvare. Ljupka je, samo previše ćutljiva. Pitao se šta li se to desilo pa da je muž morao tako naglo da ode? Da se nisu posvađali? Nije tamo bio primetio nikakvu neprijatnu situaciju. Ili se to možda desilo još pre nego što je on bio došao.

U retrovizoru vidi da se na dečakovom licu bore pometnja i nada; mali iščekuje da se stvari nekako srede. Zbog tog trinaestogodišnjaka koji je pritisnuo nos uz prozor auta, vreme nekako zastaje.

Ja sam bio ovaj dečak, misli Džek.

Bistri, trinaestogodišnji Kiča, još netaknut brigama odraslih, verovao je da je svaki mango vredan uzbuđenja, da je u svakoj školjčici zatočena pesma mora, da svaki svakcijati beli list čeka da ga on pretvori u sliku. Kiča nije mogao da shvati izraz progonjenog na očevom licu niti da odgonetne šta bi to moglo da uplaši odraslog čoveka. Kiča je imao nastavnika istorije koji je vrebao svaki trenutak da se okomi na njega, ali od čijeg je nemilosrdnog propitivanja strahovao njegov otac?

Onog dana kad je otac obznanio da će otići u ašram, Kiča je gledao svoju majku kraljevskog držanja, pet centimetara višu od oca, širokih ramena, koja je on od nje nasledio, kako klone i šćućurena jeca. Otići u ašram, odreći se sveta. Njihovog sveta.

Njegov otac nije se više žacao kao u strahu, a svi tikovi na licu su se izgladili. Njegov apa više nije bio njegov apa. Rekao je samo: „Došlo je vreme.“

Mati se pridigla na lakat: „O čijem ti to vremenu govoriš? Svom ili mom? Razumeš li ti na šta me osuđuješ? Je li ti to i jedan jedini put prošlo kroz glavu? U čemu sam pogrešila, kaži mi? Reci mi u čemu je moja krivica!“

Otac je odmahnuo glavom. „Nije to što misliš. Nisi ti kriva. Ako ikog treba kriviti, onda treba kriviti mene jer sam bio takva kukavica. Trebalo je da ti kažem. Moji roditelji su znali da ništa od ovog nisam želeo. Ni ženu, ni dete, ni turobnu grihasta ašramu...“*

Kazali su mi da mi je dužnost da im pružim naslednika. Da bi se nastavila porodična loza. Ne zaboravi ko smo, kazali su. Hteo sam da pitam: a ko smo to mi? Hojsale, ili Čole,** pa ste se toliko raspričali o nasledniku? Ipak nisam mogao da ih povredim, pa sam zato morao da zapečatim u sebi svoju žudnju.

Tako si ti došla, a onda Kiča. Dobili su naslednika. A ja sam otkrio da si me smotala u svoje zmijske kolutove.“

* Ašrame su četiri stepena društvenog uređenja zasnovanog na životnim dobima, utvrđenog jednom od devetnaest darma šastri (Manu-smriti – Manuov zakonik) i kasnijim klasičnim tekstovima na sanskritu. Grihasta je drugi period, koji obuhvata godine između dvadeset pete i pedesete, a podrazumeva porodični život. (Prim. prev.)

** Indijske dinastije. Hojsale su vladali današnjom Karnatakam između X i XIV veka, dok je tamilska dinastija Čola vladala na jugu (Tamilnadu, Dekan) od II veka p.n.e. pa sve do XIII veka n.e. (Prim. prev.)

Kiča je pomislio da je načas na očevom licu video mržnju. Kako otac tako može da gleda u majku? Onda ga je čuo kako kaže: „Kazao sam sebi da ću sačekati do Kičinog bramoupadešama.* Posle njegovog upanajamana, govorio sam sebi, moći ću da odem. Eto kolika sam budala bio.“

Kiča je uvrtao svetu vrpcu između palca i kažiprsta. Zar je stvarno ovaj tanki požuteli gajtančić, ta potvrda njegovog bramanskog usuda, zar je to uzrok sve nevolje? Da on još nije prošao upanajanam, da li bi apa morao da ostane?

„Samo što onda nisam mogao da odem. Hteo sam da ga gledam, da budem s njim, da slušam njegovo ćeretanje, njegov smeh. Nisam mogao da pokidam veze. Ali sad je došlo vreme. Ništa od ovoga“ – raširio je ruke pokazujući na sve, Kiču koji je sedeo s blokom za skiciranje, kutijom vodenih boja i čašom vode u kojoj su stajale dve četkice, njegovu uplakanu majku, dugu голу odaju s vinom** prislonjenom u ćošku, starim zidnim satom i dvosedom na razvlačenje na kome je Kiča spavao – „ništa mi od ovog više nimalo nije važno. Sve ovo vidim kao bandanam. Okove. Jaram. Gušim se!“

Tada se apa okrenuo ka njemu. Pružio je ruku kao da bi da ga zagrlji, a onda je pustio da samo padne. Jesam li i ja bandanam, pomislio je Kiča. Kako se moj tata pretvorio u ovog hladnog tuđinca?

Sarada Amal, Kičina mati, besprekorna supruga koja je poštovala svaki sveti dan i obred, koja je plela vence od jasmína za večernju puđu i svirala vinu, koja je svake godina za Džan-

* Bramoupadešam ili upanajanam je obred prilikom koga dečaci iz tri više indijske kaste dobijaju sveti gajtan preko levog ramena i bivaju svečano uvedeni u izučavanje Veda. Mali bramani (najviša kasta, sveštenička i učenička) prolaze ovaj obred sa sedam, kšatrije (ratnička kasta) s trinaest, a vaišje (trgovci, stočari i zanatlije) sa sedamnaest godina. (Prim. prev.)

** Indijski žičani instrument, sa izduženim vratom. (Prim. prev.)

maštami* ostavljala tragove stopa kroz kuću i palila stotinu i jednu svetiljku za Kartika Vilaku,** ležala je na boku mrmoreći: „Za četrnaest godina nijednom ti se nisam usprotivila. Tvoja volja bila je i moja. A ti mi sad kažeš da sam ti bila lanac o vratu. Kako samo možeš? Šta ću ja sad? Šta da radim sad?“

Kad je apa potom progovorio, obratio se jedino Kiči, kao da je Saradu već izbrisao iz svog života. „Jednog ćeš dana i ti, Kiča, upoznati takav čas istine, kad će sve ostalo postati potpuno beznačajno. Sve će ti drugo tada izgledati kao najobičnije ometanje. Dražiće te jer stoji između tebe i tvog cilja.“

Kiča se pitao da apu nije opseo kakav zao demon. Obraćao mu se rečima koje on nije razumeo. To što mu je govorio njemu nije imalo nikakvog smisla. A ipak je u očevom glasu odzvanjalo duboko ubeđenje.

Dečak se osećao raspolovljeno. Divio se ocu, koji kao da se već bio preobratio u nekakvo polubožanstvo, a bio ojađen zbog majke, koju nikad pre nije video tako očajnu i skrhanu.

Onda je pobegao. Bacio je boje i četkice, zgužvao papir tako da je od crteža ostala samo mokra razlivena mrlja i otrčao u štokavu marinu gde su prikazivani dvoglava žena i nakazno dete, gde su se mogli jahati konj i kamila i gde su se potucali prodavci hrane i sitnica i drugi takvi odlutali kao i on sam. Tamo gde su se talasi njihali i šumeli zapljuskujući obalu.

Gledao je u more, brojao talase. Gledao je more kako odnosi otpatke i briše reči koje je ispisao u pesku. Nosi se tata, napisao je. Nosi se. Glupane. Gade. Stoko jedna. I sve ružne reči naučene iz romana Harolda Robinsa koje je uzimao u biblioteci. Sve dok se nije primirio.

* Praznik u slavu Krišinog rođenja. (Prim. prev.)

** Dan kada se u čast ženskog božanskog aspekta, Devi, pale i posebno raspoređuju mnoge svetiljke. (Prim. prev.)

Nagnuo se da ga okrzne hladan šuštavi talas u nadolaženju i u tom dodiru spoznao osećanje beskrajne nade. Talas. Nailazi. Odlazi. Nailazi. Odlazi. To se ničim ne menja. Možda će se i njegov svet opet oporaviti. Kad bude stigao kući, vidici će mu opet biti kao što su i bili: apa s tranzistorom pritisnutim uz uho, kao da nekakvom osmozom može da upije u sebe svet Bi-Bi-Sija i *Glasa Amerike*, a ama?... Ama će trebiti pirinač za ručak. Podići će pogled sa zrnevlja mršteći se. Još pre nego što i prag bude prekoračio, izgrdiće ga što je pobegao, a apa će mu priteći u pomoć: „Pusti dete na miru, Sarada. Neće on to ponovo uraditi, je li tako, Kiča?“

Ništa se nije bilo izmenilo kad je uveče stigao kući, musav, raščupan od vetra, umoran i gladan. Majku je zatekao gde leži obamrlog lica, a oca nije bilo.

„Šta sad da radim?“, pitala je njegova mati zanemele sobe njihovog doma. „Kažu mi da treba da mislim kako je to blagoslov što sam bila udata za čoveka koji je pošao putem sanjase.* Prokleta sam ja, eto šta sam, Kiča. Niti sam žena niti udovica. Ko sam ja, Kiča? Reci mi. Kaže mi – nije zbog tebe. To je ono što ne mogu da podnesem. Da me je ostavio zbog druge, domamila bih ga nazad, vratila bih nam ga. A s ovim, kako s ovim da se borim, Kiča?“

Kiča nije znao šta da joj kaže. Stideo se ove nesrećne žene koja leži na boku i kažiprstom crta krugove po betonskom podu. Nešto je od onog što mu je govorila razumeo, a ostalo mu je ostalo nedokučivo, kao i očeva odluka da ode. Osim

* Odricanje od zemaljskih želja i materijalnih dobara, da bi se dostigla mokša, oslobođenje. To je etapa ašrame u koju prelaze muškarci posle pedesete, pošto su bili oženjeni i podigli dete, ili mladići koji su rešili da se zamonaše i da ceo život posvete duhovnom traganju. (Prim. prev.)

toga, kako se teši rođena majka? Ne znam, ne znam, šaputao je. Izgubljen sam kao i ti, mislio je.

Taj mali Kiča i sad kradom pogleda u lice ove žene. Hteo bi da kaže nešto utešno njoj i njenom sinu. „Možda je samo otišao da se provoza. I ja sam to radio, nekoliko puta. Kad rasteram demone, vratim se kući. Mislim da ne treba da brinete. Stvarno mislim!“

Samo što ne progovara on, nego Džek, urban i ugladen, stručnjak za neobavezno ćaskanje. „Šila kaže da ste fantastična kuvarica i da ste napisali nekoliko kuvara. Mogli biste da mi date neke recepte, nešto što se lako sprema.“

Možda je najbolje ne mešati se. Mira, seća joj se imena. Odjednom pomisli na Mirine badžane* koje je njegova mati pevala onih prvih jalovih godina pošto je apa otišao. U Miri je našla srodnu dušu, ženu koja je takođe venula zbog neuzvrćene, ludačke ljubavi. Ženu koja je takođe bila udata za jednu sliku, kip.

Džek se strese. Nije voleo da se zadubljuje u misli o prošlosti. Zapravo, nije želeo da se zadubljuje u misli ni o čemu.

Osim toga, želeo je da zaboravi na onaj vrisak. Uznemirio ga je gore nego što je bio svestan. Čak i dok se udaljavao od kuće lila boje, i dalje mu je odjekivao u glavi, podsećajući ga na Smritine povremene krike.

* Badžane su indijske pobožne, molitvene pesme. Mira (približno 1498–1547) bila je unuka osnivača grada Džodpura, udata za radžastanskog princa Bodž Radža, koja se još u detinjstvu zaljubila u sveti kip Krišne, da bi se posle muževljeve pogibije u bici u potpunosti posvetila slavljenju ovog božanstva plesom i pesmama. Pripisuje joj se preko hiljadu badžana, prevedenih na razne svetske jezike. (Prim. prev.)

Koju je sudaju prizvao kad je dao to ime svom detetu? Jer to je sad sve od nje. Ono što je upamćeno...

Stisnuo je volan kao da bi hteo da ga povredi i ponovo osetio kako mu se grudi stežu.

PRVA FAZA